

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

ҲОЗИРГИ ЗАМОН АЛПОМИШ АВЛОДЛАРИ

Нурмухамедова Моҳира Ураловн

Ўзбекистон-Финландия Педагогика институти ўқитувчиси

Боймирзаева Ситора

Ўзбекистон-Финландия Педагогика институти талабаси

e-mail: mohiranurmuhammedova63@gmail.com

Тел: 97-922-79-28

Аннотация: *Алпомиш достони ўзбек халқининг фахри сифатида, миллий маданият ва қадриятларнинг муҳим рамзидир. Ушбу эпос, ўзбек халқининг тарихий, маданий ва маънавий меросини намоён этган, асрлар давомида халқ оғзидан оғзга ўта келган. Алпомиш достони ҳам ҳалқимизнинг қадимий тасаввурларини ўзида мужассам этган эпик санъаткорлар томонидан асрлар давомида куйланиб келинган бебаҳо дурдонадир. Нафақат ўзбек, балки дунё достончилигида алоҳида мавқега эга, қадимий, бадий жиҳатдан юксак эпик ижод наъмунаси ҳисобланган ушбу асар “Алпомиш” достони илмий мақолада илмий жиҳатдан тадқиқ этилган.*

Аннотация: *Эпос "Алпомиш", являясь гордостью узбекского народа, является важным символом национальной культуры и ценностей. Этот эпос, в котором отражено историческое, культурное и духовное наследие узбекского народа, передавался из уст в уста на протяжении веков. Эпос об Альпомыше также является бесценным шедевром, который на протяжении веков воспевался эпическими художниками, воплощающими древние представления о нашем кольце. Это произведение, которое считается не только узбекским, но и занимающим особое положение в мировом эпосе, древним, художественно возвышенным эпическим творением, было научно изучено в научной статье сага "Алпомыш".*

Abstract: *The epic "Alpomish", being the pride of the Uzbek people, is an important symbol of national culture and values. This epic, which reflects the historical, cultural and spiritual heritage of the Uzbek people, has been passed down by word of mouth for centuries. The epic of the Alpomish is also an invaluable masterpiece, which has been praised for centuries by epic artists embodying ancient ideas about our ring. This work, which is considered not only Uzbek, but also occupies a special position in the world epic, an ancient, artistically sublime epic creation, was scientifically studied in the scientific article saga "Alpomish".*

Калит сузлар: *Алпомиш, Янги Ўзбекистон, Алпомиш авлодлари, миллий қадриятлар, спорт, эпос, маънавий тарбия, халқ анъаналарини.*

Ключевые слова: *Алпомыш, новый Ўзбекистон, потомки Алпомышы, национальные ценности, спорт, эпос, духовное образование, народные традиции.*

Keywords: *Alpamysh, new Uzbekistan, descendants of Alpamysh, national values, sport, epic, spiritual education, folk traditions.*

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

Кириш. Алпомиш авлодлари — бу Ўзбекистоннинг миллий маданияти ва анъаналарини намоён этувчи, Алпомиш достонидан илҳомланган ёшлар гуруҳи. Ушбу авлодлар, ўз навбатида, миллий қадриятларни, жисмоний тарбияни ва спортни ривожлантиришга катта эътибор берадилар.

Ўзбекистондаги Алпомишлар, замон талабларига мос равишда, янги ижодий ва маданий шаклларда намоён бўлмоқда. Президент Шавкат Мирзиёевнинг "Ҳозирги замон ва Янги Ўзбекистон" номли янги китобида мамлакатнинг замонавий қиёфаси ва Алпомишлар каби миллий қадриятларнинг аҳамияти ҳақида сўз юритилган [1].

Ушбу китобда, Ўзбекистоннинг маданий мероси, жумладан, Алпомишлар, замонавий ижодиёт ва халқ анъаналарини сақлаш ва ривожлантириш учун муҳим аҳамиятга эга эканлиги таъкидланади. Замон талабларига мос равишда, бу қадриятлар халқнинг миллий идентификациясини мустаҳкамлашда хизмат қилмоқда [2].

Шу нуқтаи назардан, Президентимиз Ш.М.Мирзиёев зиёли ижодкорлар билан учрашувдаги маърузаларида: «Бизнинг ҳавас қилса арзийдиган буюк тарихимиз бор, ҳавас қилса арзийдиган улуғ аجدодларимиз бор. Ҳавас қилса арзийдиган беқиёс бойликларимиз бор ва мен ишонаман, насиб этса, ҳавас қилса арзийдиган буюк келажагимиз, буюк адабиётимиз ва санъатимиз ҳам, албатта, бўлади», деб айтганларида, бу борадаги ишларимизни яна жадаллаштиришни назарда тутганлар.

Алпомиш достони ёшларга нисбатдан маданий ва тарбиявий аҳамияти жуда катта бўлиб, ватанга муҳаббат, оилавий қадриятлар ва адолат тушунчаларини ўргатишда муҳим роль ўйнайди. Ушбу достондан олинган хислатлар, жумладан, гурур ва ҳалоллик, замонавий ёшлар учун намуна бўлиб хизмат қилади[3]. Шу билан бирга, Алпомиш авлодлари миллий санъат ва маданиятни сақлаш ва ривожлантиришда фаол иштирок этадилар, бу эса мамлакатнинг маданий меросини асраб-авайлашга ёрдам беради.

2024 йилги Париж Олимпиадаси Ўзбекистон спортчилари учун муваффақиятли бўлди. Улар жами 8 та олтин, 5 та кумуш ва 7 та бронза медалларига эга бўлиб, умумжамоа ҳисобида 12-ўринни эгалладилар. Ўзбекистон терма жамоасининг бу муваффақиятлари мамлакатнинг спорт соҳасидаги ривожланишини кўрсатади. Алпомиш авлодлари бўлмиш ушбу спортчиларимиздан фахирланамиз.

Алпомиш эпоси ёшлар тарбиясида муҳим ўрин тутди. У ўзбек халқининг миллий кадриятлари, тарихий ва маданий меросини намоён этган асар сифатида, ёшларга маънавий ва ахлоқий тарбия беришда хизмат қилади.

Алпомиш эпосининг ёшлар тарбиясидаги аҳамияти эпосдаги қаҳрамонлар, уларнинг адолат, ҳалоллик, ва Ватанга муҳаббат каби хислатлари ёшларга намуна бўлиб хизмат қилади.

Алпомиш достони, халқнинг тарихи ва анъаналарини ёшларга етказишда муҳим восита ҳисобланади. Бу, ўз навбатида, уларнинг миллий идентификациясини мустаҳкамлайди.

Эпосдаги қаҳрамонлар, жисмоний ва ақл-заковат билан ажралиб туради. Бу, ёшларни спортга, жисмоний тарбияга ва интеллектуал ривожланишга рағбатлантиради.

Алпомиш, ўзбек халқининг бой маданий меросини сақлаш ва ривожлантиришда ёшларнинг фаол иштирокини таъминлайди[4].

Шу сабабли, Алпомиш эпоси ёшлар тарбиясида муҳим манба ҳисобланади.

Алпомиш достони, ўзбек халқининг бой маданий меросини сақлаш ва ривожлантиришда муҳим ўрин тутди. У, ўз навбатида, ёшларнинг миллий идентификациясини мустаҳкамлашга ёрдам беради [5].

Эпос, ёшларга адолат, ҳалоллик, Ватанга муҳаббат ва мардлик каби кадриятларни ўргатади. Ушбу хислатлар, ёшлар учун намуна бўлиб хизмат қилади.

Алпомиш достони, фольклор ва эпик санъатнинг ажралмас қисми бўлиб, унинг ижроси халқнинг ижодий қобилиятларини намоён этади. Бахшилар ва жировлар бу дostonни ижро этишда ўз маҳоратини намоён қилишади.

Алпомиш достони, нафақат Ўзбекистонда, балки дунё миқёсида ҳам тан олинади. Унинг кўплаб вариантлари ва таржималари турли тилларда мавжуд, бу эса унинг глобал аҳамиятини кўрсатади [6].

Шу сабабли, Алпомиш достони ўзбек халқининг фахри бўлиб, унинг ижоди ва кадриятлари келажак авлодларга етказишда муҳим восита ҳисобланади.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

Алпомиш достони ҳақидаги илмий тадқиқотлар бир неча олимлар томонидан амалга оширилган. Х.Т. Зарифов - У ўзбек эпосининг тарихий ва маданий аҳамиятини ўрганган. Унинг тадқиқотлари Алпомиш достонининг пайдо бўлишини ва тараққиётини таҳлил қилади. Т. Мирзаев ва М. Саидов - Ушбу олимлар халқ достонларининг бадиийлиги ва уларнинг ижодий хусусиятлари ҳақида алоҳида тадқиқотлар олиб борган. И. Худойназаров, Ш. Маҳмудиев, А. Раҳимов - Улар достон жанрини тилшунослик нуқтаи назаридан изланишлар олиб борган. Б. Саримсоқов, Х. Абдуллаев, М. Мирзаева - Ушбу олимлар ўзбек халқ оғзақи ижоди намуналари устида тадқиқотлар олиб борган.

Шунингдек, Ҳасан Поксой - унинг "Алпомиш" мавзусидаги тадқиқотлари халқаро миқёсда тан олинган[7].

Бу олимларнинг тадқиқотлари Алпомиш достонининг аҳамиятини, унинг маданий ва маънавий меросини аниқлашда муҳим роль ўйнайди.

Фойдаланилган адабиётлар:

[1] Президентнинг янги китоби: “Ҳозирги замон ва Янги Ўзбекистон”
<https://zarnews.uz/post/prezidentning-yangi-kitobi-hozirgi-zamon-va-yangi-o-zbekiston>

[2] “Ҳозирги замон ва Янги Ўзбекистон” <http://pravacheloveka.uz/uz/news/hozirgi-zamon-va-yangi-ozbekiston>

[3] Алпомиш авлодлари камондан ўқ отишда ўзаро беллашмоқда
<https://www.surxondaryo.uz/oz/blog/xokimlik-yangiliklari/911>

[4] “Алпомиш” достони ва ёшлар тарбияси Текст научной статьи ...
<https://cyberleninka.ru/article/n/alpomish-dostoni-va-yoshlar-tarbiyasi>

[5] Zarvaraqlar: «Alpomish» — turkiy xalqlar merosi <https://kh-davron.uz/kutubxona/jahon/turk/zarvaraqlar-alpomish-turkiy-xalqlar-merosi.html>

[6] Alpomish. O'zbek xalq qahramonlik dostoni | Xurshid Davron kutubxonasi <https://kh-davron.uz/kutubxona/uzbek/alpomish-o-zbek-xalq-qahramonlik-dostoni.html>

[7] Zamonaviy o'zbek tili jurnali 2023/02(1) <https://uniwork.buxdu.uz/resurs/12969105718141C072E82D290FBA0E4DFB0B2603998C9.pdf>